

A K A D E M I J A
TEHNIČKO-VASPITAČKIH
STRUKOVNIH STUDIJA

POSLOVNO **PRAVO**

Dr Dejan **KOŠTIĆ**
dejankostic72@gmail.com

DRUŠTVA KAPITALA akcionarsko društvo i društvo sa ograničenom odgovornošću

POJAM AKCIONARSKOG DRUŠTVA

3

2020 / 2021

Prema članu 184 Zakona o privrednim društvima, akcionarsko društvo jeste *privredno društvo koje osniva jedno ili više pravnih i/ili fizičkih lica u svojstvu akcionara radi obavljanja određene delatnosti, pod zajedničkim poslovnim imenom, čiji je osnovni kapital utvrđen i podeljen na akcije.*

Zbir nominalnih vrednosti svih akcija čini osnovni kapital akcionarskog društva.

Akcionarsko društvo se osniva ugovorom o osnivanju, a ako ga osniva jedno lice (jedan član) odlukom o osnivanju.

Ugovor o osnivanju akcionarskog društva, strogo je formalan akt i stoga se mora sačiniti u pismenom obliku, potpisati i overiti. To isto važi i za odluku koju donosi jedan osnivač, samo što nema karakter ugovora, s obzirom da je za ugovor potrebno najmanje dva lica.

Osnivački akt sadrži podatke o nazivu i sedištvu društva, sve detaljno o osnivačima, a kada je osnivač fizičko lice ime, adresa i matični broj tog fizičkog lica; delatnosti društva; osnivačkom ulogu; pravima, obavezama i odgovornostima osnivača prema društvu i društva prema osnivaču; uslovima i načinu utvrđivanja i raspodeli dobiti; zastupanju društva; zaštiti životne sredine, i druge podatke značajne za rad društva.

Pored osnivačkog akta, ugovora, odnosno odluke, akcionarsko društvo ima statut kao opšti akt sa najvećom pravnom snagom u društvu.

OSNIVANJE AKCIONARSKOG DRUŠTVA

4

2020 / 2021

Akcionarsko društvo se može osnovati na dva načina:

-Prvi način je otkupom svih akcija prilikom osnivanja, bez upućivanja javnog poziva za upis i uplatu akcija i to je simultano ili istovremeno osnivanje tzv. zatvorenog tipa akcionarskog društva. To je najjednostavniji i najlakši način osnivanja akcionarskog društva, ali se on dosta teško postiže, s obzirom da se radi o kapitalu koji treba prikupiti istovremeno tj. u istom trenutku.

-Drugi način se sprovodi upućivanjem javnog poziva trećim licima za upis i uplatu akcija, tj. prospekta i on predstavlja sukcesivno ili postepeno osnivanje otvorenog tipa akcionarskog društva. Postepeno ili sukcesivno osnivanje akcionarskog društva je češće, ali predstavlja i teži i duži put osnivanja, međutim, on ima i svojih značajni prednosti.

Ako se akcionarsko društvo osniva javnim pozivom za upis i uplatu akcija mogu ga osnovati najmanje dva osnivača, a akcionarsko društvo koje se osniva bez poziva i upisa akcija samo jedan osnivač.

Najniži nominalni iznos akcija ne može biti manji od pet eura u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu na dan uplate, osim u slučaju kupovine akcija pod povlašćenim uslovima u skladu sa zakonom. Viši nominalni iznosi akcija treba da glase na dinarsku vrednost deljivu sa 10 kako bi se time omogućilo da akcije budu u prometu nesmetano. Akcije se ne mogu izdavati ni prodavati pri izdavanju ispod svoje nominalne vrednosti, izuzev ako su u pitanju povlašćene akcije.

Veoma je važno razlikovati minimalni iznos uloga od najnižeg nominalnog iznosa akcija koji je 100 dinara, jep su to dve različite veličine.

Ulozi akcionara mogu biti u gotovom novcu ili u stvarima i pravima izraženim u novčanoj vrednosti, a nikako u radu ili pružanju usluga akcionarskom društvu. Uplate u stvarima i pravima mopajy da omogyće akcionarskom društvu da tim stvarima i pravima odmah po upisu raspolaže, s tim što postoji obaveza procene uloga u stvarima i pravima i to od ovlašćenog procenitelja. Izuzetno, ako vrednost uloga u stvarima i pravima ne prelazi minimalni novčani iznos osnovnog kapitala, ulog procenjuju sami osnivači.

VRSTE AKCIONARSKIH DRUŠTAVA

6

2020 / 2021

Zakon o privrednim društvima razlikuje dve forme, *otvoreno i zatvoreno*.

Vrsta akcionarskog društva određuje se u osnivačkom aktu društva.

Ako vrsta nije označena pretpostavlja se da je to otvoreno akcionarsko društvo.

Otvoreno akcionarsko društvo ima sledeća obeležja:

- ▶ *može javnom ponudom ili na bilo koji drugi javni način izdavati akcije na tržištu hartija od vrednosti;*
- ▶ *pod nadzorom je Komisije za hartije od vrednosti;*
- ▶ *ima obavezu da izveštava javnost, Komisiju za hartije od vrednosti i registar o važnijim poslovnim događajima, finansijskim izveštajima, izveštajima o poslovanju i izveštajima revizora;*
- ▶ *može imati neograničen broj akcionara;*
- ▶ *ne može osnivačkim aktom ili statutom utvrditi ograničenja prometa svojih akcija. Osnivači otvorenog akcionarskog društva nikad nisu svi akcionari.*

Osnivač može biti samo lice koje je upisalo bar jednu akciju i koje je potpisnik osnivačkog akta, odnosno po čijem je ovlašćenju taj akt potpisan.

Svi upisnici potpuno uplaćenih akcija imaju pravo da učestvuju sa pravom glasa na osnivačkoj skupštini.

Osnivačka skupština akcionarskog društva u skladu sa zakonom, *utvrđuje da li su propisno upisane i uplaćene akcije, bira prvog direktora društva, odnosno članove prvog upravnog odbora (ako to osnivači nisu već izvršili u osnivačkom aktu), odlučuje o odobravanju ugovora koji su osnivači zaključili pre registracije društva, utvrđuje iznos osnivanja troškova društva itd.*

Zatvoreno akcionarsko društvo

8

2020 / 2021

Zatvoreno akcionarsko društvo je društvo čije se akcije *izdaju samo njegovim osnivačima* ili ograničenom broju drugih lica, u skladu sa zakonom.

Zatvoreno akcionarsko društvo:

- ▶ *ne može javnom ponudom ili na bilo koji drugi javni način, izdavati akcije na tržištu hartija od vrednosti;*
- ▶ *nije pod nadzorom Komisije za hartije od vrednosti;*
- ▶ *nije u obavezi da izveštava javnost i Komisiju za hartije od vrednosti o važnijim poslovnim događajima, finasijskim izveštajima, izveštajima o poslovanju i izveštajima revizora;*
- ▶ *može imati najviše 100 akcionara, a ako ovaj broj bude povećan obavezno se transformiše, po zakonu, u otvoreno akcionarsko društvo*

Odnosi društva i akcionara

6

2020 / 2021

Akcionari su ravnopravni ako poseduju akcije iste vrste i klase i jednake nominalne vrednosti. Utvrđena ravnopravnost akcionara ne može se povrediti aktima društva, niti se oni mogu odreći te ravnopravnosti.

Akcionar je obavezan da uplati nominalni ili viši emisioni iznos upisanih akcija na račun akcionarskog društva ili da preda društvu uloge u stvarima i pravima u skladu sa zakonom, ugovorom o osnivanju i statutom.

Uprava društva može, u skladu sa statutom, akcionarima ostaviti naknadni rok za uplatu, odnosno unošenje uloga, ako za to postoje opravdani razlozi, a da to ne utiče na rad društva.

Akcionar ne može svoje potraživanje prema društvu prebijati za uloge i uplate akcija, niti može za uloge u stvarima i pravima vršiti pravo zaloge i zaduživanja.

Ukoliko akcionar i u naknadno ostavljenom roku kasni sa uplatom ili unošenjem uloga, uprava akcionarskog društva mu može oduzeti privremenu akciju, a to znači istovremeno isključenje akcionara iz društva.

Akcionarsko društvo ima pravo da se obezbedi od eventualnih iznenađenja, i kad su u pitanju i njegovi članovi. U tom cilju, ugovorom o osnivanju ili statutom se mogu utvrditi i posebne obaveze akcionara ako je za prenos akcija potrebna saglasnost akcionarskog društva ili ako je ustanovljeno pravo preče kupovine akcija od strane društva, odnosno akcionara, srazmerno nominalnoj vrednosti akcija koje poseduje samo za akcionarsko društvo čije se akcije ne kupuju i ne prodaju na berzi. Te obaveze akcionara označavaju se na akcijama ili privremenim akcijama. Isto tako statutom se može utvrditi i obaveza akcionara koji ulaže stvari i prava da svoje akcije deponuje u društvo za vreme za koje je po zakonu odgovoran društvu tzv. vezane akcije.

Akcionar ima pravo na dividendu tj. na udeo u godišnjoj dobiti koju skupština odredi za deobu.

Društvo može utvrditi i plaćanje dividendi tokom poslovne godine, međudividende, uz odobrenje nadzornog odbora.

Dobit se deli srazmerno nominalnoj vrednosti akcija svakog člana akcionara društva.

U slučaju da sve akcije nisu uplaćene, dobit se deli srazmerno izvršenoj uplati, prema vremenu uplata izvršenih u toku poslovne godine.

Skupština društva može odlučiti da se dobit ne deli akcionarima, ili da se ne deli akcionarima koji imaju određenu klasu akcija, već da se upotrebi za druge namene.

Organi akcionarskog društva

11

2020 / 2021

Upravljanje akcionarskim društvom može biti organizovano kao jednodomno i dvodomno.

Organi jednodomnog akcionarskog društva su skupština akcionara i direktor, ili odbor direktora.

U dvodomnom akcionarskom društvu organi društva su skupština, nadzorni odbor i direktor ili više izvršnih direktora ili izvršni odbor.

U jednočlanom akcionarskom društvu poslove skupštine i direktora obavlja vlasnik, ako odlukom o osnivanju nije drugačije određeno. Odluke koje se donose u vršenju funkcija upravljanja jednočlanim akcionarskim društvom obavezno se upisuju u knjigu odluka, a ukoliko nisu upisane ne proizvode pravno dejstvo.

Knjiga odluka se vodi uredno i ažurno, a podaci uneti u nju ne smeju se menjati niti brisati.

Skupština akcionara

12

2020 / 2021

Redovna skupština akcionarskog društva se saziva najmanje jedanput godišnje. Saziva je nadzorni odbor, a u slučajevima utvrđenim zakonom i akcionari. Sazivanje skupštine objavljuje se na način određen statutom.

Akcionari sa akcijama na ime i akcionari koji su dali akcije na čuvanje kod akcionarskog društva pozivaju se na skupštinu i posebnim pozivom, tzv. ličnim pozivom

Zakonom je predviđena zaštita prava manjinskih akcionara. Akcionari koji imaju ili predstavljaju najmanje desetinu osnovnog kapitala, ili statutom određeni manji deo, mogu od nadzornog odbora društva zahtevati sazivanje skupštine, uz obavezno navođenje pitanja o kojima bi skupština trebalo da odlučuje, kao i razloge za sazivanje skupštine. Ako to ne učini nadzorni odbor u roku od petnaest dana od dana podnošenja zahteva, skupštinu mogu sazvati ti akcionari.

Ako se skupština ne održi ni po zahtevu manjinskih akcionara društvo će akcionarima sa manjinskim kapitalom otkupiti akcije na njihov zahtev, u skladu sa odredbama zakona.

Skupština akcionarskog društva u okviru svog rada donosi statut; utvrđuje poslovnu politiku; usvaja godišnji obračun i izveštaje o poslovanju; odlučuje o raspodeli godišnje dobiti i pokriću gubitka; odlučuje o povećanju i smanjenju osnovnog kapitala; odlučuje o statusnim promenama, promeni oblika i prestanku društva; bira i opoziva predsednika i članove nadzornog odbora, revizora i stručnog poverenika i određuje im primanja; donosi poslovnik o svom radu; odlučuje o promeni prava vezanih za pojedine klase i vrste akcija; odlučuje o ostvarivanju zahteva akcionarskog društva prema članovima uprave, nadzornog odbora ili akcionarima u vezi sa naknadom štete nastale pri osnivanju društva ili vođenju poslova; odlučuje o zastupanju društva u sudskim postupcima protiv članova prave; i odlučuje o drugim pitanjima utvrđenim zakonom, osnivačkim aktom i statutom.

Sa pozivom za održavanje skupštine dostavlja se i predlog dnevnog reda sa predlozima odluka.

Skupština akcionarskog društva se može održati i bez propisanog sazivanja i objavljivanja dnevnog reda ako joj prisustvuju svi akcionari sa pravom glasa i ako se nijedan akcionar tome ne protivi.

Na skupštini akcionarskog društva vodi se zapisnik o njenom radu i to na način utvrđen zakonom i predstavlja službenu ispravu društva o radu skupštine i donesenim odlukama.

Po pravilu, skupština može odlučivati, odnosno ima kvorum za punopravno donošenje odluka, ako su prisutni ili su predstavljeni akcionari koji imaju više od polovine ukupnog broja glasova.

Ako se skupština nije mogla održati zbog nedostatka kvoruma, ponovo se saziva sa istim dnevnim redom, na način određen statutom.

Skupština odlučuje prostom većinom glasova prisutnih akcionara.

Skupština, po pravilu, odlučuje javnim glasanjem.

Međutim, skupština može odlučivati tajnim glasanjem o izboru i opozivu članova organa akcionarskog društva i o pojedinim pitanjima kada to zahtevaju akcionari sa najmanje desetinom osnovnog kapitala društva.

Akcionar pravo glasa ostvaruje lično ili preko punomoćnika. Ako akcionar pravo glasa ostvaruje preko punomoćnika, punomoćnik ne može biti član uprave, izvršnog odbora direktora i nadzornog odbora.

Punomoćje se izdaje, po pravilu, za jednu skupštinu, odnosno jednu sednicu skupštine, a važi i za ponovljenu skupštinu.

Specijalna skupština akcionarskog društva koju čine akcionari koji poseduju više od polovine nominalne vrednosti prioriternih akcija, odlučuje, uz saglasnost akcionara, o ograničenju, smanjenju ili ukidanju prioriternih prava. Ova se skupština zove specijalna skupština, jer imaoći prioriternih akcija nemaju pravo glasa na redovnoj skupštini akcionarskog društva.

Sazivanje i rad specijalne skupštine uređuje se statutom akcionarskog društva.

Direktor akcionarskog društva

15

2020 / 2021

Direktor akcionarskog društva organizuje i vodi poslovanje akcionarskog društva, zastupa akcionarsko društvo, stara se o zakonitosti rada akcionarskog društva i odgovara za zakonitost rada akcionarskog društva i obavlja druge poslove utvrđene zakonom, osnivačkim aktom i statutom društva.

Direktor koordinira rad izvršnih direktora i organizuje poslovanje društva. Ne može biti lice koje je član nadzornog odbora.

Direktora imenuje skupština društva.

Direktor i odbor direktora mogu osnivati pomoćna tela kroz forme komisije u cilju pomoći pripremanja odluka, nadzora nad sprovođenjem odluka, radi obavljanja određenih stručnih poslova iz delatnosti svoga rada.

Radi što efikasnijeg obavljanja poslova društva, statutom akcionarskog društva može se predvideti da nadzorni odbor može obavljanje određenih poslova iz svog delokruga poveriti direktoru, odnosno predsedniku nadzornog odbora, s tim što se ovo pravo može opozvati u svako doba i bez navođenja razloga.

Direktor, odnosno predsednik nadzornog odbora, je dužan da u roku utvrđenim statutom podnosi nadzornom odboru izveštaj o obavljanju poverenih poslova.

Izvršni direktor i izvršni odbor

16

2020 / 2021

Akcionarsko društvo može imati jednog ili više izvršnih direktora.

Imenuje ih nadzorni odbor društva. Izvršni direktori se bave realizacijom planirane poslovne politike akcionarskog društva, brinu o rentabilnosti poslovanja društva, brinu o poslovima i poslovnim događajima koji su u toku, a koji su od većeg značaja za poslovanje društva.

Izvršni direktori vode poslove društva i zakonski su njegovi zastupnici.

Ako društvo ima više izvršnih direktora, po pravilu oni vode poslove i zastupaju društvo zajednički. Međutim, statutom ili odlukom skupštine mogu se pojedini ili svi izvršni direktori ograničiti u zastupanju društva supotpisom prokuriste.

Statutom akcionarskog društva može biti predviđeno postojanje izvršnog odbora kao pomoćnog i izvršnog organa nadzornog odbora i direktora. Članovi izvršnog odbora postavljaju se i razrešavaju na način utvrđen statutom društva.

Članovi izvršnog odbora su, po pravilu, najbliži saradnici (pomoćnici, direktori sektora i drugi) koji već obavljaju odpeđene organizacione i stručne poslove, a najčešće su i ranije činili neko rukovodno telo (kolegijum, savet i slično).

Izvršni odbor vodi poslove društva, određuje unutrašnju organizaciju društva, odgovara za tačnost poslovnih knjiga i finansijskih izveštaja društva, priprema sednice skupštine društva i predlaže dnevni red nadzornom odboru, izračunava iznose dividendi, izvršava odluku skupštine i vrši i druge poslove u skladu sa statutom društva.

Članovi izvršnog odbora za svoj rad dobijaju naknadu prema uslovima i uspešnosti u radu. Statutom se može utvrditi da se članovima uprave za njihov rad obezbedi odpeđena stimulatívna nagrada za posebne rezultate ostvarene u radu i poslovanju društva. Stimulatívna naknada se isplaćuje u skladu sa odlukom skupštine akcionarskog društva.

Nadzorni odbor akcionarskog društva

18

2020 / 2021

Sastav, izbor i rad nadzornog odbora uređen je zakonom i statutom društva.

Nadzorni odbor akcionarskog društva se sastoji od najmanje tri člana, a njegovi članovi se biraju iz reda akcionara, zaposlenih i iz reda lica izvan društva.

Nadzorni odbor punopravno odlučuje ako je prisutno više od polovine ukupnog broja članova. Nadzorni odbor donosi odluke većinom glasova prisutnih članova, ako statutom nije drugačije određeno.

Za razliku od rada skupštine akcionarskog društva, nadzorni odbor može donositi odluke pismeno, telefonski, telegrafski ili korišćenjem drugih tehničkih sredstava, na način utpđen statutom, pod uslovom da se tome ne protivi ni jedan član nadzornog odbora.

Odredbe Zakona o isključenju prava glasa akcionara u skupštini shodno se primenjuju i na isključenje prava glasa članova nadzornog odbora prilikom odlučivanja u nadzornom odboru, odnosno u situaciji kada se odlučuje o pitanju koje se tiče člana odbora.

Poslove iz svog delokruga rada nadzorni odbor obavlja na sopstvenu inicijativu ili na zahtev akcionara sa najmanje desetinom osnovnog kapitala akcionarskog društva, kao i na zahtev poverilaca društva čija potraživanja iznose najmanje desetinu osnovnog kapitala društva.

Članovima nadzornog odbora se može obezbediti naknada za njihov rad koja treba da bude u srazmeri sa njihovim zadacima i finansijskim stanjem akcionarskog društva, a ista se utvrđuje u skladu sa statutom ili odlukom skupštine.

Delokrug rada nadzornog odbora je sledeći: saziva sednice skupštine i utvrđuje predlog dnevnog reda; vrši nadzor nad zakonitošću rada društva; pregleda periodične i godišnje obračune i utvrđuje da li su sačinjeni u skladu s propisima; utvrđuje da li se poslovne knjige i druga dokumenta društva vode uredno i u skladu sa propisima, a može ih dati na veštačenje; izveštava o godišnjim računovodstvenim iskazima i izveštajima o poslovanju društva koji se podnose skupštini; daje mišljenje o predlozima za raspodelu dobiti; razmatra izveštaje revizora; donosi poslovnik o svom radu; obavlja i druge poslove utvrđene zakonom, osnivačkim aktom i statutom.

Povećanje i smanjenje osnovnog kapitala akcionarskog društva

20

2020 / 2021

Povećanje osnovnog kapitala akcionarskog društva izdavanjem novih akcija po osnovu novih uloga je način koji se najčešće koristi u praksi. Za izdavanje novih akcija potrebna je odluka skupštine društva.

Odluka o povećanju osnovnog kapitala upisuje se u registar. Uz prijavu za upis odluke prilaže se izveštaj ovlašćenog procenjivača o proceni uloga u stvarima i pravima. Postojeći akcionari imaju pravo preče kupovine akcija iz novih emisija srazmerno nominalnoj vrednosti akcija na način utvrđen statutom.

Iznos povećanog osnovnog kapitala prijavljuje se radi upisa u registar u roku od pet dana od dana sprovođenja odluke o povećanju kapitala. Upis povećanja osnovnog kapitala punovažan je tek od dana upisa u registar.

Odluka o novoj emisiji akcija radi povećanja osnovnog kapitala registruje se u roku od šest meseci od dana donošenja.

Drugi način povećanja kapitala je uslovno povećanje, koje s obzirom na svoje osnove koje se svode na konverziju potraživanja imalaca zamenljivih obveznica, kao i na konverziju potraživanja zaposlenih po osnovu pripadajuće dobiti, ima specifičan i olakšan režim u odnosu na prvi način izdavanja novih akcija. Nema odobrenja nadležnog organa, ali ima prethodno odobrenje za emisiju zamenljivih obveznica, nema javnog prospekta, i sl.

I odluka o uslovnom povećanju osnovnog kapitala upisuje se u registar u roku od pet dana od dana donošenja odluke o uslovnom povećanju kapitala.

Iznos uslovnog povećanja kapitala ne može biti veći od 50% osnovnog kapitala društva kada se radi o ostvarivanju prava imalaca zamenljivih obveznica i varanata, do 3% osnovnog kapitala društva kada se radi o ostvarivanju prava zaposlenih na kupovinu akcija društva i do 10% osnovnog kapitala društva u slučaju statusnih promena društva.

Posle usvajanja godišnjeg obračuna za prethodnu godinu u roku od pet dana, mora se agenciji kod koja se vodi registar, prijaviti ukupan iznos za koji su izdate akcije u prethodnoj poslovnoj godini na osnovu zamene obveznica koje se mogu pretvoriti u akcije, odnosno ostvarivanja prioritetnog prava akcionara na kupovinu novih akcija.

Pored uslovnog povećanja kapitala pravna teorija poznaje i tzv. ovlašćeni kapital, a on predstavlja kapital koji je određen statutom ili odlukom skupštine, kao ciljni kapital koji treba biti dostignut u određenom vremenskom periodu, po pravilu u fazi ekspanzije društva nakon registracije.

Osnovni kapital akcionarskog društva se može povećati i iz sopstvenih sredstava, o čemu odluku može doneti skupština posle usvajanja godišnjeg obračuna za prethodnu godinu ako njime nije iskazan gubitak u finansijskom poslovanju.

Osnovno pravilo svakog društva je da kapital uvećava, a ne da ga smanjuje. U uslovima tržišnog privređivanja kada nastupe propisani uslovi može doći i do smanjenja kapitala. Ono u skladu sa zakonom može biti redovno i posebno, odnosno vanredno.

Odluka o uvećanju i smanjenju osnovnog kapitala objavljuje se u javnom glasilu s pozivom poveriocima da prijave svoja potraživanja kada je u pitanju smanjenje.

Ako bi nakon smanjenja kapitala isti imao vrednost nižu od iznosa minimalnog osnovnog kapitala od 3.000.000 dinara, društvo je u obavezi da istovremeno izvrši povećanje osnovnog kapitala po drugom osnovu kako bi isti dosegao minimalni iznos osnovnog kapitala. Ako društvo to nije u mogućnosti onda mora da promeni pravnu formu društva.

Prestanak akcionarskog društva

23

2020 / 2021

1. Protok vremena na koje je osnovano;
2. Pravosnažna odluka skupštine akcionara koja se donosi kvalifikovanom većinom;
3. Pravosnažna odluka suda koja utvrđuje da je registracija društva bila ništava i koja nalaže brisanje društava po službenoj dužnosti;
4. Odluka stečajnog veća o otvaranju i zatvaranju stečajnog postupka;
5. Likvidacija ili prinudna likvidacija;
6. Statusne promene i
7. Drugi slučajevi utvrđeni zakonom, a i osnivačkim aktom društva za prestanak društva.

Akcionarsko društvo kao pravna forma može prestati i promenom oblika, što takođe uređuje Zakon o privrednim društvima i u tom slučaju primenjuju se pravila o pravnom sledbeništvu.

Pojam i osnivanje društva sa ograničenom odgovornošću

Društvo sa ograničenom odgovornošću je privredno društvo koje spada u društvo kapitala koje radi obavljanja delatnosti osnivaju pravna i/ili fizička lica koja ne odgovaraju za obaveze društva, a snose rizik za poslovanje društva do visine upisanog, a neunetog uloga. Ulozi članova društva čine osnovni kapital društva.

Član društva sa ograničenom odgovornošću učestvuje u dobiti društva srazmerno vrednosti njegovog uloga.

Društvo sa ograničenom odgovornošću se osniva ugovorom o osnivanju, a ako ga osniva jedan osnivač odlukom o osnivanju.

Ugovor o osnivanju društva sa ograničenom odgovornošću naročito sadrži odredbe o: nazivu i sedištu društva sa ograničenom odgovornošću; nazivu osnivača i adresi, odnosno sedištu, a kada je osnivač fizičko lice o imenu, adresi i matičnom broju tog fizičkog lica; delatnost društva; osnivačkom ulogu; pravima, obavezama i odgovornostima osnivača prema društvu i društva prema osnivaču; uslovima i načinu utvrđivanja i raspoređivanja dobiti i snošenju rizika; zastupanju društva; zaštiti životne sredine; iznosu osnovnog kapitala i iznosu uloga pojedinix članova; načinu i vremenu uplate novčanih uloga; broju članova društva i postupku odlučivanja u slučaju jednake podele glasova; imenovanju direktora i zastupnika društva, a ako ima više zastupnika o načinu posloводства, zastupanju i potpisivanju društva.

Osnovna obaveza članova društva je unošenje uloga u imovinu društva u skladu sa odredbama Zakona. Ulaganjem uloga u društvo članovi stiču udeo u društvu. Jedan udeo može biti i u suvlasništvu više lica sa jednakim ili različitim delovima, koji se u odnosu prema društvu smatraju jednim članom i prava ostvapyjy preko zajedničkog predstavnika, ali odgovoraju solidarno za obaveze koje terete člana društva.

Pored osnovne obaveze, članovi društva sa ograničenom odgovornošću mogu preuzeti obavezu ispunjenja i dodatnih obaveza. Osnivačkim ugovorom i statutom društva se preciziraju pomenute obaveze, a isto tako način i vreme njihovog ispunjenja.

Udeo člana društva se može slobodno prenositi između članova društva sa ograničenom odgovornošću, u skladu sa ugovorom o osnivanju društva. Saglasnost društva za prenos udela potrebna je jedino kad je član društva preuzeo obavezu i na sporednu činidbu.

Osnovno imovinsko pravo člana društva je pravo na isplatu dobiti društva.

Pravilo je da se dobit utvrđuje godišnjim bilansom, te član društva ima pravo na udeo u godišnjoj dobiti posle oporezivanja.

Organi društva sa ograničenom odgovornošću

26

2020 / 2021

I kod akcionarskog društva i društva sa ograničenom odgovornošću upravljanje može biti organizovano kao jednodomno ili dvodomno.

Kod jednodomnog upravljanja društvom organi društva sa ograničenom odgovornošću su skupština, jedan ili više direktora, a kod dvodomnog upravljanja to su skupština, nadzorni odbor i jedan ili više direktora.

Poslove skupštine i direktora u jednočlanom društvu obavlja vlasnik, ako odlukom o osnivanju jednočlanog društva nije drugačije određeno. Odluku donosi sam vlasnik.

U jednočlanom društvu odluke koje se donose u vršenju funkcija upravljanja društvom obavezno se upisuju u knjigu odluka društva, u protivnom ne proizvode pravno dejstvo.

Skupština društva sa ograničenom odgovornošću

27

2020 / 2021

Skupštinu čine svi članovi društva i svaki član ima pravo glasa srazmerno učešća njegovog udela u osnovnom kapitalu društva, s tim što se osnivačkim aktom može drugačije regulisati.

Delokrug rada skupštine se sastoji u odlučivanju o sledećim pitanjima: donosi izmene osnivačkog akta; razmatra i usvaja finansijske izveštaje; nadzire rad direktora i usvaja izveštaje direktora ako je upravljanje društvom jednodomno, a ako je upravljanje društvom dvodomno usvaja izveštaje nadzornog odbora; utvrđuje poslovnu politiku; usvaja godišnji obračun i usvaja izveštaje o poslovanju; odlučuje o raspodeli godišnje dobiti i pokriću gubitaka; odlučuje o povećanju i smanjenju osnovnog kapitala; odlučuje o statusnim promenama, promeni oblika i prestanku društva; donosi poslovnik o svome radu i odlučuje o drugim pitanjima utvrđenim zakonom, osnivačkim aktom i statutom.

U načelu skupština odlučuje većinom glasova prisutnih članova koji imaju pravo glasa po određenom pitanju. Međutim, kada se radi o odlukama kojima se stvaraju dodatne obaveze članova ili smanjuju njihova prava, potrebna je saglasnost svih članova društva na koje se ta odluka odnosi.

Svaki član društva, osim člana sa prioriternim udelom bez prava upravljanja, ima pravo glasa srazmerno svom udelu, s tim što se to pravo može ograničiti bez obzira na veličinu udela, a ugovorom o osnivanju društva, odnosno statutom utvrđuje se koliki ulog daje pravo na jedan glas, odnosno ograničenje prava glasa za pojedine članove društva.

Direktor društva sa ograničenom odgovornošću

28

2020 / 2021

Društvo sa ograničenom odgovornošću ima jednog ili više direktora.

Njihov broj se određuje osnivačkim aktom ili odlukom skupštine, a ako to nije regulisano društvo ima jednog direktora. Direktora imenuje skupština kod jednodomnog društva, odnosno nadzorni odbor ako je upravljanje društvom dvodomno.

Odluku o razrešenju direktora donose organi koji ga i imenuju.

Direktor je zakonski zastupnik društva sa ograničenom odgovornošću. Zastupa društvo prema trećim licima u skladu sa osnivačkim aktom, odlukama skupštine društva i uputstvima nadzornog odbora ako ga ima.

Ako društvo ima više direktora onda oni zajednički zastupaju društvo ako drugačije nije regulisano osnivačkim aktom ili odlukom skupštine.

U društvu sa jednodomnim upravljanjem direktor obavlja sve poslove koji nisu u nadležnosti skupštine, a kod dvodomnog upravljanja društvom direktor obavlja sve poslove koji nisu u nadležnosti skupštine i nadzornog odbora.

Direktor je odgovoran za uredno vođenje poslovnih knjiga društva, za tačnost finansijskih izveštaja, za vođenje evidencije o svim odlukama skupštine i da izveštava skupštinu i članove društva o bitnim okolnostima koje mogu biti značajne za poslovanje društva.

Nadzorni odbor društva sa ograničenom odgovornošću

Društvo sa ograničenom odgovornošću koje ima dvodomno upravljanje ima i nadzorni organ.

Nadzorni odbor sastoji se od najmanje tri člana, a njegovi članovi se biraju iz reda članova društva, zaposlenih i iz reda lica izvan društva.

Nadzorni odbor punopravno odlučuje ako je prisutno više od polovine ukupnog broja članova.

Nadzorni odbor donosi odluke većinom glasova prisutnih članova, ako statutom nije drugačije određeno.

Članove nadzornog odbora društva sa ograničenom odgovornošću bira skupština.

Nadzorni odbor društva sa ograničenom odgovornošću nadzire rad direktora, određuje poslovnu politiku društva, bira i razrešava direktora, vrši unutrašnji nadzor i zakonitost poslovanja, daje nalog revizoru za proveru finansijskih izveštaja, kontroliše predlog raspodele dobiti.

Delokrug rada nadzornog organa ne mogu se preneti na direktora društva.

Povećanje i smanjenje osnovog kapitala društva sa ograničenom odgovornošću

Osnovni kapital društva može se povećati samo izmenama ugovora o osnivanju društva. Ako se ide na povećanje osnovnog kapitala novim ulozima, članovi društva sa ograničenom odgovornošću imaju pravo preče upisa udela srazmerno ranijim udelima.

Smanjenje osnovnog kapitala društva može se smanjiti odlukom skupštine članova društva. To smanjenje ne može biti manje od minimalnog osnovnog kapitala određenog zakonom. U slučaju da se po finansijskom izveštaju utvrdi gubitak što uzrokuje da je neto imovina društva manja od vrednosti osnovnog kapitala društvo je u obavezi da, najkasnije u roku od trideset dana od poslednjeg dana roka za registraciju godišnjih finansijskih izveštaja, sprovede postupak smanjenja osnovnog kapitala. U slučaju ako bi nakon smanjenja osnovni kapital imao vrednost ispod minimalnog osnovnog kapitala određenog zakonom, društvo je u obavezi da istovremeno izvrši i povećanje osnovnog kapitala po drugom osnovu kako bi ovaj bio najmanje jednak minimalnom zakonskom osnovnom kapitalu.

Prestanak društva sa ograničenom odgovornošću

31

2020 / 2021

Zakon o privrednim društvima taksativno sadrži kada društva sa ograničenom odgovornošću prestaju da postoje. Zakon kaže da društvo prestaje da postoji brisanjem iz registra zbog sprovedenog postupka likvidacije ili prinudne likvidacije, sprovedenog postupka stečaja, i statusnih promena koje imaju za posledicu prestanak društva.

Pored opštih osnova prestanka utvrđenih za svako društvo, koji važe i za ovu formu društva, društvo sa ograničenom odgovornošću može prestati pod odpeđenim uslovima, i u slučaju postojanja posebnih osnova, jep ono ima elemente i društva lica i društva kapitala. Tako, za razliku od društva lica, ovo društvo može prestati samo kada je to ugovorom o osnivanju društva predviđeno. To se odnosi posebno na smrt kada se radi o fizičkom licu ili prestanak člana kada se radi o pravnom licu, otkaz člana i tada je delimičan raskid ugovora, i isključenje člana društva. Društvo sa ograničenom odgovornošću može prestati i po osnovu odluke suda po tužbi člana društva.